

Якісні характеристики молочної продукції також впливають на стабільність виробництва та реалізацію молочної продукції. В умовах нестачі молочної сировини, з метою отримання прибутку, молокопереробні підприємства намагаються збільшувати випуск молочної продукції. При цьому поширюється виробництво комбінованої продукції із застосуванням рослинних компонентів. Така продукція не відповідає вимогам державних стандартів, знімається з продажу і дестабілізує результати діяльності підприємств.

Отже, сучасний етап розвитку молочної промисловості характеризується нестабільністю у виробництві і реалізації молокопродуктів, зниженням купівельної спроможності населення, поширенням виробництва продукції, що не відповідає вимогам стандартів, нормам і правилам. Стабільна діяльність підприємств забезпечується не тільки заготівлею належного об'єму молочної сировини, виробництвом якісної продукції, своєчасною реалізацією готової продукції, перевищенням доходів над витратами, а й технічним переозброєнням виробничих потужностей молокопереробних підприємств.

Література.

1. Вінтоняк В. Стан молочної галузі України / В. Вінтоняк // Молочна промисловість. – 2008. – № 2 (45). – С. 12-16.

2. Експерт: На ринок молокопродуктів України в 2010 р. чекає посилення конкуренції за сировину і концентрація виробництва [електронний ресурс]. Режим доступу: news.finance.ua/ua/~1/0/all/2010/02/26/188707 - 35к

3. Про затвердження Правил продажу продовольчих товарів [електронний ресурс]. Режим доступу: uazakon.com/documents/.../pg3.htm

РИНОК СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ

**ГРИЦАЄНКО Ю.В., * АСПИРАНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Україна – аграрна країна, тому в розвитку ринку страхування сільськогосподарських ризиків мало хто сумнівається. Хоча зараз

* Науковий керівник – Маренич Т.Г., д.е.н., професор

більшість сільгосптоваровиробників обходиться без страхування своїх посівів, страховики впевнені у величезних перспективах цього виду страхування.

Агροстрахування вважається позитивним, технічно доцільним механізмом для стабілізації виробництва і доходів сільгосптоваровиробників, стимулювання їх до проактивного управління своїми ризиками, сприяння запровадженню кращих технологій управління господарством та ефективнішого цільового витрачання бюджетних коштів порівняно з несистемними катастрофічними виплатами.

Унікальною особливістю агροстрахування є те, що воно є життєздатним у довгостроковій перспективі, як правило, лише за умови, що уряд забезпечує фінансову підтримку системи. Однак субсидії мають застосовуватися у такий спосіб, щоб система не виявилася спотвореною. У сільському господарстві ризики є висококорельованими (системними), а це в багатьох випадках означає збитки для великої кількості суб'єктів аграрного ринку одночасно. За таких обставин страхові виплати будуть значно вищими від зібраних премій.

Часто дія сільськогосподарських ризиків негативно позначається на багатьох господарствах одночасно. Погодні ризики, зокрема посуха, надмірна вологість та вимерзання можуть бути дуже поширеними і впливати на якість та/або кількість продукції багатьох сільгосптоваровиробників одночасно.

Бізнес виробників первинної сільськогосподарської продукції, які є основними одержувачами послуг агροстрахування, існує в умовах глобальної конкуренції та характеризується низькою дохідністю, що зумовлює необхідність забезпечити прийнятність для них тарифів агροстрахування. У середовищі, якому притаманні висококорельовані ризики, де багато сільгосптоваровиробників можуть одночасно зазнати дії цих ризиків, важливим контрзаходом є часове та географічне розпорошення впливу таких збитків. Щоб накопичити достатні кошти, яких вистачило б на покриття збитків у «погані роки», необхідно у «врожайні роки» збирати премії по всіх регіонах країни, від виробників усіх культур, з усіх господарств.

Ситуація, яка склалася на сьогодні в Україні стосовно страхування сільськогосподарських ризиків, щонайменше гальмує прогрес і може бути визнана кризою розвитку системи. Субсидії з державного бюджету для здешевлення вартості страхових премій не

досягають більшості аграріїв в Україні, часто використовуються в страхуванні, яке здійснюється виключно для забезпечення доступу до кредитів або отримання державних субсидій без справжнього захисту від ризиків, а при їх розподілі застосовуються забюрократизовані і витратні процедури, що відлякують аграріїв.

В Україні відсутнє спеціальне законодавство, яке регулювало б агрострахування. З огляду на унікальні характеристики агрострахування (наприклад, системний ризик, необхідність технічних знань, клієнтської бази, страхових продуктів різноманітних дизайнів), таке становище являє собою проблему.

Для системи аграрного страхування в цілому, субсидованої чи ні, характерні такі ознаки, як обмеженість даних, неадекватна актуарна експертиза та недостатня прозорість. Крім того, дослідження, які проводяться в цій сфері, не отримують достатнього фінансування, погано скоординовані і не мають у своєму розпорядженні всіх необхідних даних. У цій системі відсутнє належне ліцензування і не має всієї необхідної нормативної бази. Більше того, захист споживачів послуг агрострахування практично відсутній.

Попри висловлене на державному рівні розуміння важливості розвитку агрострахування та визначення необхідних для цього заходів, на сьогодні чіткого стратегічного плану уряду щодо покращення ситуації в агрострахуванні досі немає.

В Україні достатньо велика кількість страхових компаній, які зацікавлені працювати у сфері агрострахування і цілеспрямовано розробляють страхові продукти для сільськогосподарської галузі, що зростає. Однак слід визнати, що для розвитку цієї галузі необхідне об'єднання зусиль.

Щоб забезпечити сприятливе середовище для розвитку системи страхування сільськогосподарських ризиків, необхідно вдосконалити чинне законодавчо-регуляторне поле. Агрострахування є унікальним порівняно з іншими видами страхування. Тому існує необхідність в ухваленні спеціального закону про страхування сільськогосподарських ризиків, а також внесенні змін та доповнень до низки законів, пов'язаних з різними компонентами системи страхування, включаючи державну програму здешевлення страхових премій у сфері агрострахування. Мета цих змін – забезпечити чітке визначення повноважень; інтеграцію страхування сільськогосподарських ризиків в систему Державної аграрної політики; відповідність вимогам

відповідних міжнародних торгових угод програм страхування, які підтримуються державою; спрощення для сільгосптоваровиробників участі в субсидованих програмах страхування; прозорість актуарних розрахунків та оцінки ризиків, збиранні даних та управлінні ними, конфіденційність інформації споживачів та захист прав споживачів; визначення на законодавчому рівні правової основи для функціонування Агентства з управління сільськогосподарськими ризиками як структури, в якій реалізовані принципи партнерства між державним і приватним сектором.

Якщо уряд України вирішить вибрати дорогу установи державної аграрної страхової компанії (ДАСК) (модель Канади), яка одноосібно надаватиме послуги по страхуванню, що субсидується, уряду потрібно бути готовим виділяти значні кошти для забезпечення діяльності такої компанії. Крім того, перші 3-5 років ДАСК не зможе ефективно надавати послуги аграріям з ряду причин (кваліфікація персоналу, складнощі з адмініструванням, розвиток регіональної мережі і ін.). За відсутності конкуренції, якість послуг, швидше за все, буде на середньому рівні без поліпшення. Також потрібно відзначити, що буде висока вірогідність маніпуляцій (тобто шахрайства) при проведенні процедур по врегулюванню збитків, оскільки складно контролювати роботу фахівців. Це приведе до високого рівня збитковості програми і стане постійним джерелом запитів на надання додаткового фінансування державою.

Співпраця держави з приватними страховими компаніями – як безпосередньо, так і через професійні об'єднання (Аграрне Страхове Бюро) - дозволить дістати доступ до якісної перестраховки на міжнародних ринках за рахунок використання даних страховиків (за програмою субсидування премій).

Література.

1. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства в Україні» від 24.06.2004 р. №1877-IV // <http://capitalua.com>
2. Положення Програми діяльності Кабінету Міністрів України «Український прорив: для людей, а не для політиків» №14 (14-2008-п) від 16.01.2008 р. // <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Указ Президента України №890/2007 «Про деякі заходи щодо розвитку ринку зерна» // <http://www.spirt.com.ua>
4. Концептуальні засади розвитку агостраховання в Україні // Фінансовий ринок України. – 2008. - №10. – С. 20-26.